

François was het daar geheel mee eens: 'Daar kunnen wij niet tegen protesteren', zei hij.¹

Sommige secretarissen-generaal opperden bezwaren: Trip vreesde dat de financiële lasten (Nederland zou alles moeten betalen) veel te zwaar zouden worden, Tenkink en zijn raadadviseur Hooykaas protesteerden levendig (Hooykaas betwijfelde of de zaak in Oppenheim-Lauterpacht wel goed gesteld was²) en Ringeling veegde het betoog van Schepers van de tafel met de opmerking dat het 'een reuze verschil' maakte 'of men een kazerne bouwt waar soldaten in moeten, of vliegvelDEN; die zijn identiek met het vliegen; soldaten kunnen in ieder willekeurig huis worden ondergebracht.'³

Omtrent de opinies van andere leden van het college van secretarissen-generaal zijn geen gegevens beschikbaar, maar wij nemen aan dat het feit dat de beide volkenrechtsdeskundigen hetzelfde standpunt vertolkten, op velen hunner indruk maakte. Hoe dat zij: Harinxma ontving daags na het beraad van 7 juni telegrafisch bericht van secretaris-generaal Frederiks dat tegen het werken aan het vliegvelD Leeuwarden volkenrechtelijk geen bezwaar bestond⁴ en burgemeester de Vlucht van Amsterdam die, opnieuw gealarmeerd door inspecteur Pathuis, enige tijd later Snouck Hurgronje om 'een duidelijke, scherpomlijnde uitspraak' gevraagd had, kreeg op 22 juni van Frederiks te horen dat het werk op Schiphol niet in strijd was met 'het positieve volkenrecht . . . Dit geldt naar de mening van de heer Snouck Hurgronje te meer, waar het vliegvelD Schiphol ook voor het burgerlijk verkeer dienst doet.'⁵ Pathuis had er diezelfde dag (22 juni) genoeg van en toen Schiphol een dag later door de Engelsen gebombardeerd werd waarbij enkele arbeiders het leven verloren, was dit voor de gemeente Amsterdam aanleiding, het werk op het vliegvelD neer te leggen; tegelijk trokken zich drie aannemersfirma's terug.⁶

★

In de wereld dier aannemers hadden de bestaande aannemers- en patroonsbonden samen met o.m. de Nederlandse Vereniging van Wegenbouwers

¹ A.v., p. 577. ² Getuige J. P. Hooykaas, a.v., p. 601-02. ³ Getuige C. Ringeling, a.v., p. 607. ⁴ F. Volker: 'Verslag' (9 juni 1940) (Doc I-1815 A, a-1). ⁵ Brief, 21 juni 1940, van Frederiks aan W. de Vlucht (*Rapport collaboratie bouwnijverheid*, p. 54). ⁶ BG-Amsterdam: p.v. zitting inz. A. F. en C. F. de Vilder, p. 14 (getuige H. Pathuis).